

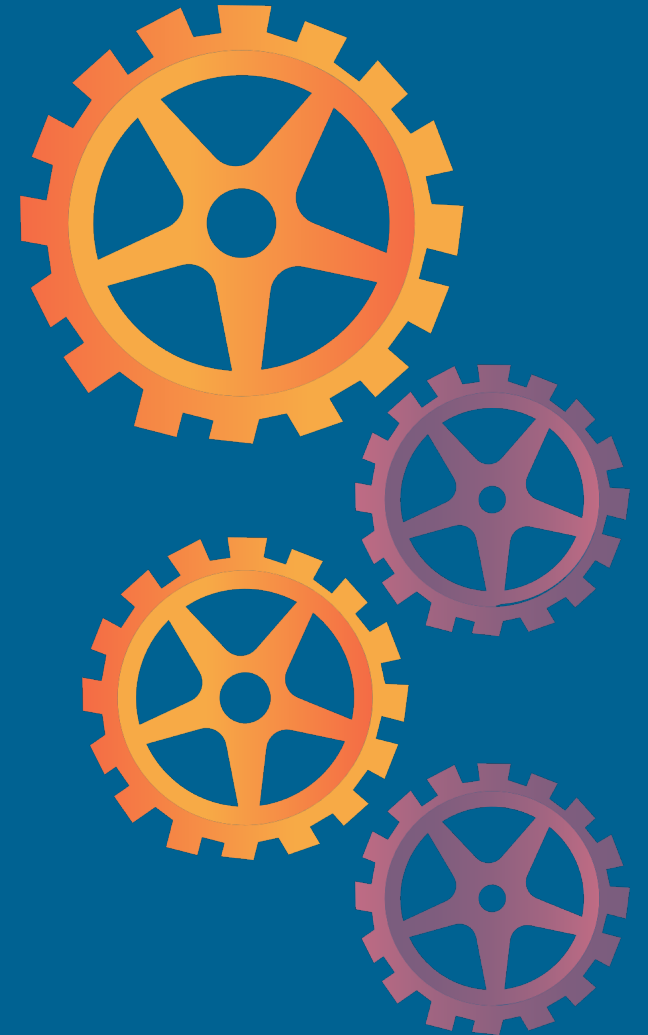
Ευέλικτες Τελετές στο περιβάλλον μιας τάξης

Δρ. Βύρων Δαμασιώτης
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

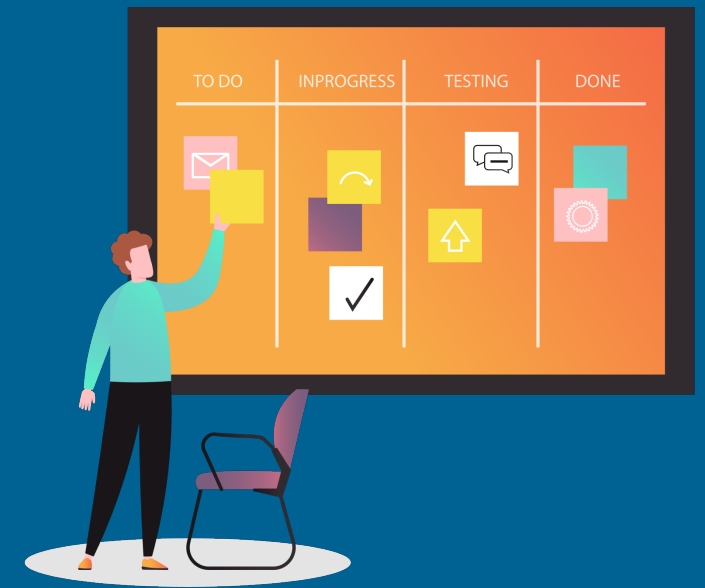
Περιεχόμενα

- Παρουσίαση της ευέλικτης προσέγγισης στην εκπαίδευση
- Παρουσίαση των πτυχών μιας ευέλικτης μαθησιακής κουλτούρας
- Παρουσίαση και περιγραφή της προσαρμογής των ευέλικτων τελετων στο περιβάλλον της τάξης

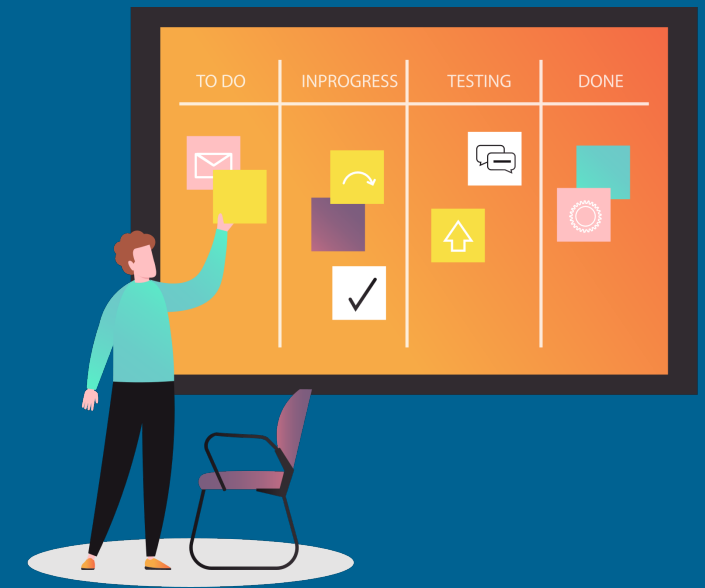
Ευελιξία στην εκπαίδευση

- Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για το πώς μπορούν να εφαρμοστούν οι ευέλικτες μεθοδολογίες στην εκπαίδευση.
- **Οι ευέλικτες μεθοδολογίες** μπορούν να εφαρμοστούν σε διάφορους τομείς της εκπαίδευσης. Για παράδειγμα:
 - Ως **εκπαιδευτικό εργαλείο**
 - Ως **εργαλείο** που μπορεί να **ενισχύσει τη συνεργασία και τη σύμπραξη** μεταξύ των εκπαιδευτικών
 - Ως **εργαλείο** που θα **βελτιώσει τη διαχείριση και την εκτέλεση έργων** από τα σχολεία.

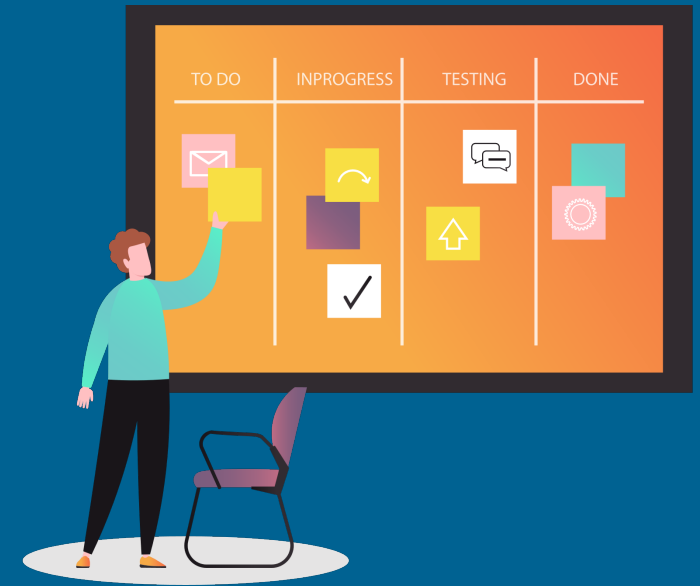
Agile in Education – Agile σχολικό μανιφέστο

- Σήμερα, υπάρχουν πολλές προσεγγίσεις για το πώς μπορούν να εφαρμοστούν οι ευέλικτες αρχές στην Agile εκπαίδευση.
- Σύμφωνα με το **Agile School Manifesto** του Peha (2011), μια ευέλικτη εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες αξίες:
 - *Αλληλεπιδράσεις μαθητών αντί διαλέξεις και βιβλία*
 - *Η μάθηση με νόημα αντί μέτρηση της μέτρησης της μάθησης*
 - *Συνεργασία ενδιαφερομένων μερών αντί περίπλοκη διαπραγμάτευση*
 - *Ανταπόκριση στην αλλαγή αντί πιστή ακολούθηση ενός σχεδίου μαθήματος*

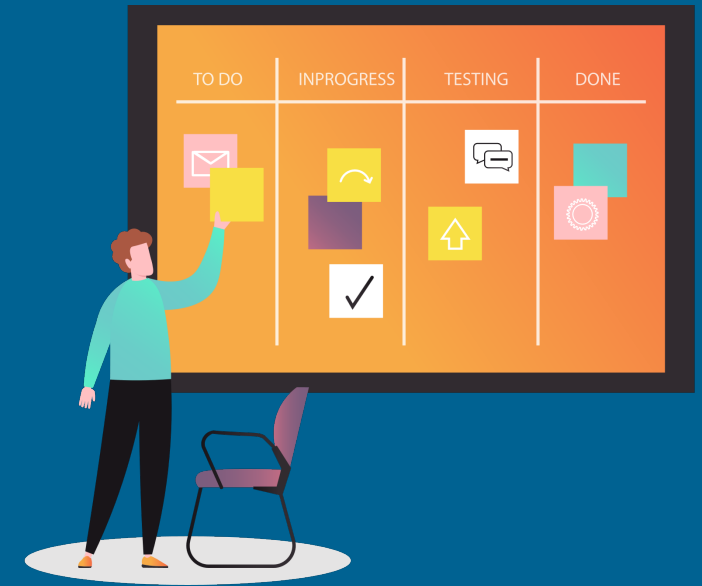
Agile in Education – Agile Manifesto in Higher Education

- Σύμφωνα με το **Agile Manifesto for Higher Education** από τον Kamat (2012), μια ευέλικτη εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες αξίες:
 - *Οι δάσκαλοι και οι μαθητές πάνω από τη διοίκηση και τις υποδομές*
 - *Η ικανότητα και η συνεργασία πάνω από τη συμμόρφωση και τον ανταγωνισμό*
 - *Απασχολησιμότητα και εμπορευσιμότητα πάνω από το αναλυτικό πρόγραμμα και τις βαθμολογίες*
 - *Στάσεις και μαθησιακές δεξιότητες πάνω από την επάρκεια και το πτυχίο*

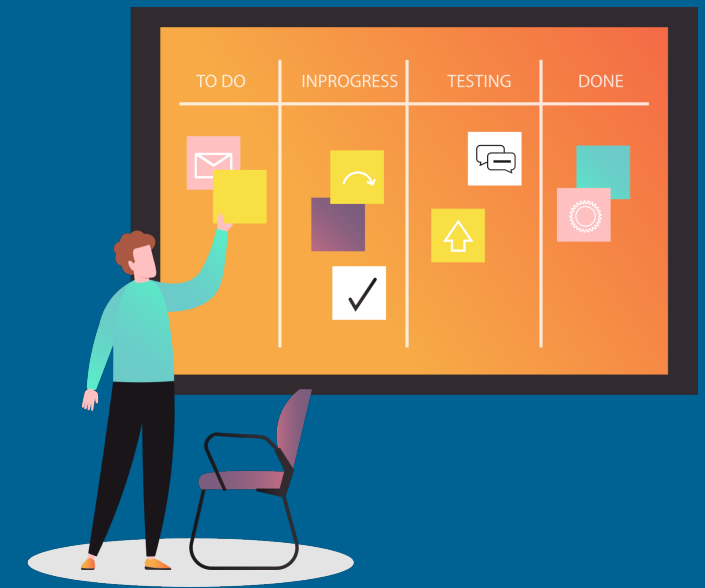
Agile in Education – Agile Pedagogy Manifesto

- Σύμφωνα με το **Agile Pedagogy Manifesto** των Royle και Nikolic (2016), μια ευέλικτη εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες αξίες:
 - Προτιμάται η πρακτική από τη θεωρία
 - Προτιμούνται οι επιλογές και η ενέργειες των εκπαιδευόμενων από τον περιορισμό και τον έλεγχο τους.
 - Προτιμάται η μάθηση και η εφαρμογή δεξιοτήτων από την εκμάθηση γεγονότων
 - Προτιμάται η συνεργασία από τον ανταγωνισμό
 - Προτιμάται η προσαρμοσμένη μάθηση από την τυποποιημένη, ένα μέγεθος που ταιριάζει σε όλους
 - Προτιμάται η συνεργατική μάθηση από την καθοδηγούμενη από τον δάσκαλο μάθηση

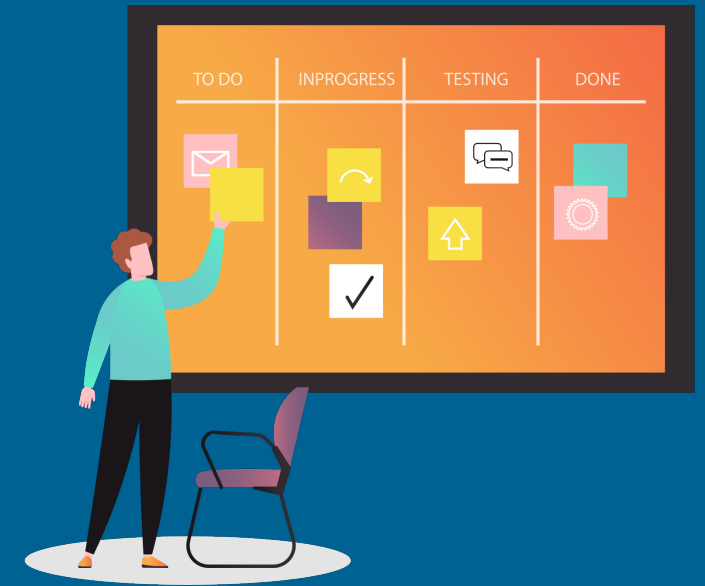
Agile in Education – Agile Manifesto in Teaching and Learning

- Σύμφωνα με το **Agile Manifesto for Teaching and Learning** από τους Krehbiel et al. (2017), μια ευέλικτη εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες αξίες:
 - Προσαρμοστικότητα πάνω από τυποποιημένες μεθόδους διδασκαλίας.
 - Συνεργασία πάνω από την ατομική επίτευξη.
 - Επίτευξη μαθησιακών αποτελεσμάτων πάνω από τις δοκιμασίες και την αξιολόγηση των μαθητών.
 - Διερεύνηση βασισμένη στους μαθητές πάνω από τις διαλέξεις στην τάξη.
 - Επίδειξη και εφαρμογή πάνω από τη συσσώρευση πληροφοριών.
 - Συνεχής βελτίωση πάνω από με τη διατήρηση των τρεχουσών πρακτικών.

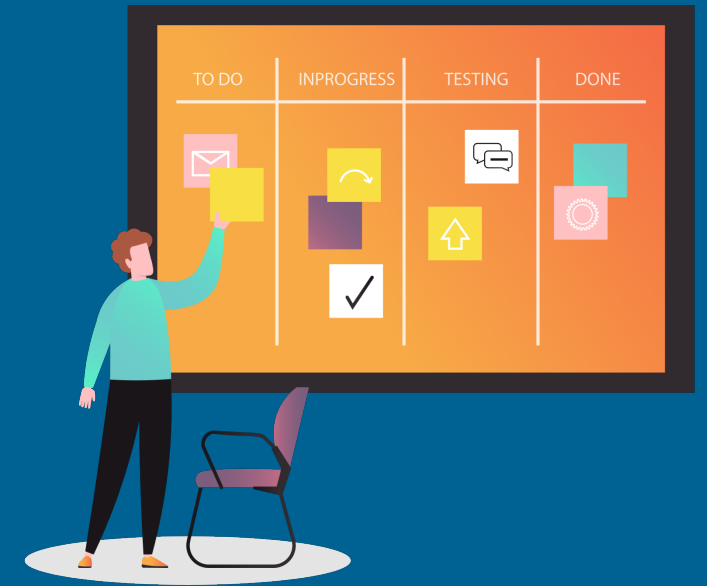
Agile in Education – Scrum Manifesto for Agile Education

- Σύμφωνα με το **Manifesto for Agile Education** από το Scrum@School (2018), μια ευέλικτη εκπαίδευση θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες αξίες:
 - *Η ευθύνη στους μαθητές αντι του ελέγχου από τους δασκάλους.*
 - *Νοοτροπία Kaizen (συνεχής βελτίωση)αντί τις ικανοποίησης συγκεκριμένων προτύπων.*
 - *Η ομαδική εργασία πάνω από την ατομική αριστεία.*
 - *Τα σχόλια και ανατροφοδότηση πάνω από τους βαθμούς.*
 - *Απόκριση στις αλλαγές αντί της ακολουθησης ενός σχεδίου.*

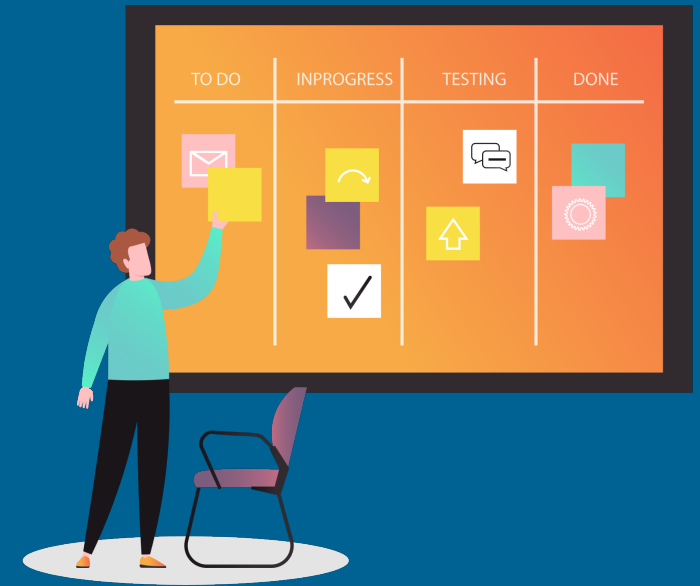
Ευελιξία στην εκπαίδευση – Βασικές Αρχές

- Κοινές αρχές της ευέλικτης προσέγγισης στην εκπαίδευση είναι οι ακόλουθες:
 - *Συνεχής και σταδιακή μάθηση σε μικρότερες φάσεις*
 - *Συνεργατική μάθηση*
 - *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία*
 - *Προσαρμοσμένη μάθηση*
 - *Προτεραιότητα στις καλύτερες μαθησιακές εμπειρίες*
 - *Ανστοχασμός σε όλα τα επίπεδα*

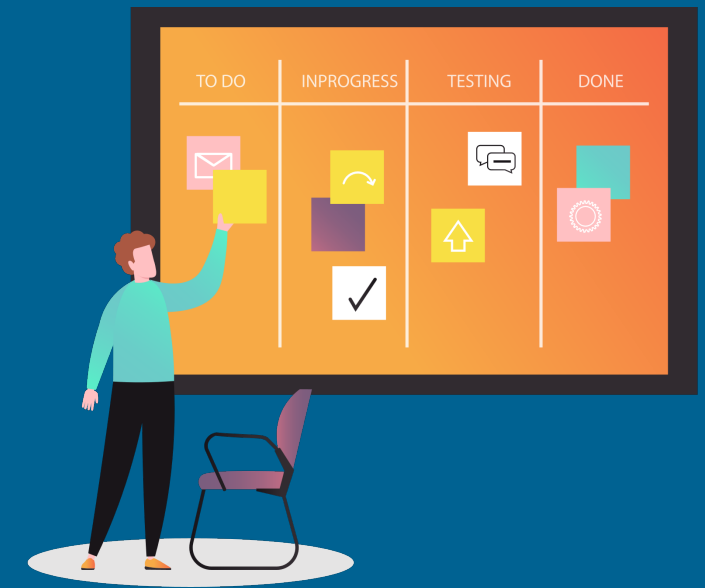
Ευέλικτη μάθησης - Αλήθειες

- Ένα ευέλικτο περιβάλλον μάθησης είναι ένα περιβάλλον υψηλής απόκρισης, προσαρμόζόμενο και επαναλαμβανόμενο.
- Στα ευέλικτα περιβάλλοντα μάθησης οι συμμετέχοντες αποκτούν ή βελτιώνουν τις ικανότητές τους μέσω της εργασίας που αναλαμβάνουν.
- Η ευέλικτη μάθηση βασίζεται στην αυξητική προσέγγιση σχεδίασης όπου η μάθηση πραγματοποιείται μέσω της πράξης, της προσπάθειας και της αποτυχίας.
- Η ευέλικτη μάθηση κινείται με μικρά βήματα και μέσω μιας επαναληπτικής διαδικασίας. Αυτό σημαίνει να δοκιμάζετε συνεχώς, να βελτιστοποιήτε και να βελτιώνετε το περιεχόμενο μέχρι να είστε ικανοποιημένοι με το τελικό αποτέλεσμα.
- Η ευέλικτη μάθηση επικεντρώνεται στην ευελιξία (flexibility), τη συνεργασία και την ταχύτητα.

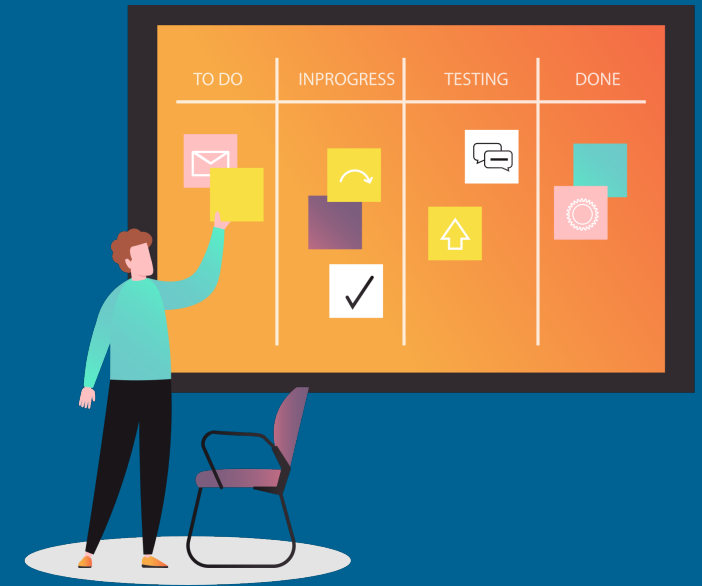
Agile Learning vs Learning Agility – (Ευέλικτη μάθηση vs Μαθησιακή ευελιξία) -Μια σημαντική διαφορά

- **Agile Learning (ευέλικτη μάθηση)** είναι η εφαρμογή των ευέλικτων φιλοσοφιών στη διαδικασία σχεδιασμού μάθησης. Επιτρέπει τη σταδιακή και επαναληπτική διαδικασία σχεδιασμού. Το Agile Learning συνήθως ενσωματώνει τη χρήση της Scrum.
- **Learning Agility (μαθησιακή ευελιξία)** αναφέρεται σε χαρακτηριστικά που κατέχουν μεμονωμένοι μαθητές. Η μαθησιακή ευελιξία είναι η ικανότητα που έχει ένα άτομο να προσαρμόζεται σε άγνωστες καταστάσεις, να μαθαίνει γρήγορα και κυρίως με αυτοδιαχειριζόμενο τρόπο.

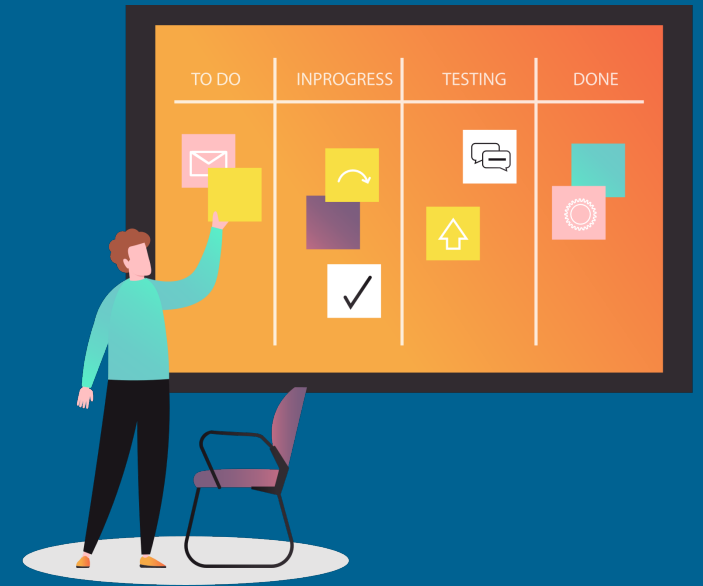
Πώς να δημιουργήσετε μια ευέλικτη μαθησιακή κουλτούρα

- **Προσδιορίστε και εμπλέξτε κάθε ενδιαφερόμενο** . Καθώς κάθε ενδιαφερόμενος έχει διαφορετική προσέγγιση στα θέματα, θα σας βοηθήσει να συγκεντρώσετε τις ιδέες και τα σχόλιά του και να δημιουργήσετε κάτι για το οποίο όλοι θέλουν και ενδιαφέρονται.
- **Ενθαρρύνετε τη ομότιμη μάθηση.** Είναι πιο εύκολο να μάθεις από έναν συμπαίκτη παρά από έναν δάσκαλο.
- **Κάντε τη μάθηση συνεχή.** Στη συνεχή μάθηση, ένας «ευέλικτος» μαθητής αποκτά νέες δεξιότητες και γνώσεις σε συνεχή βάση.
- **Σπάστε το σε μικρά κομμάτια («μπουκίτσες»)** . Αντί να χρησιμοποιείτε εκτεταμένα μαθήματα, δώστε στους ανθρώπους μικρά πακέτα που θα τους βοηθήσουν να μάθουν κάτι νέο γρήγορα
- **Αφιερώστε χρόνο για επιθεώρηση και προβληματισμό.**
- **Επιβραβεύστε τη μάθηση** . Επιβραβεύστε τα μέλη της ομάδας για την επίτευξη ενός ορόσημου ή την καλή απόδοση σε ένα μάθημα.

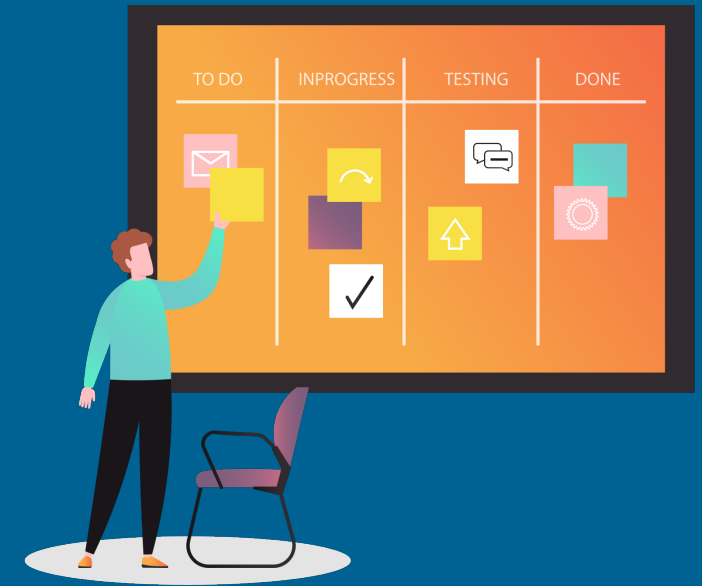
Προσαρμογή της Scrum στην ευέλικτη μάθηση στα σχολεία

- Προσαρμογή Scrum στην τάξη:
 - Κάτοχος προϊόντος → δάσκαλος
 - Scrum master → δάσκαλος
 - Πελάτης → μαθητής
 - Αύξηση (increment) → αύξηση των δεξιοτήτων/γνώσεων των μαθητών
- Scrum ομάδες τάξης :
 - Αρχηγός ομάδας → δάσκαλος
 - Ομάδα → μαθητές

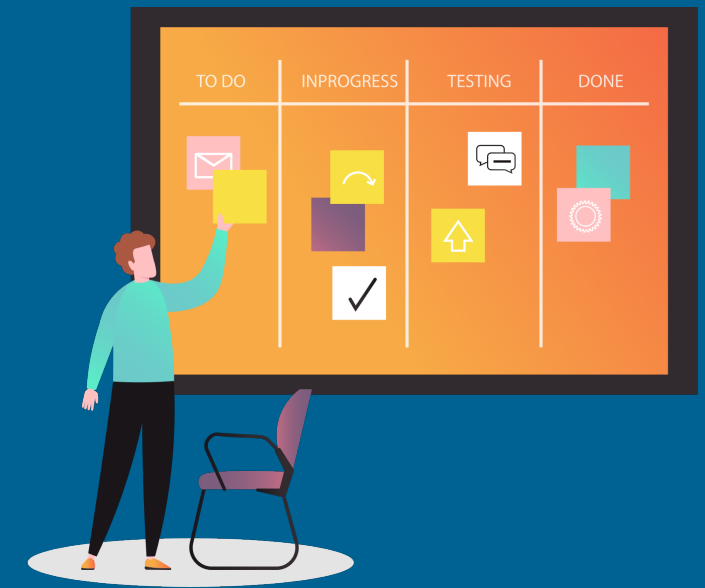
Δάσκαλος ως Scrum master

- Ο δάσκαλος ως Scrum master είναι υπεύθυνος για τη συνολική καλή εφαρμογή της μεθοδολογίας Scrum στην τάξη (coaching).
- Ο Scrum Master είναι υπεύθυνος για:
 - Να ξεκινήσει, διευκολύνει και παρακολουθήσει τις τελετές Scrum
 - Τη διατήρηση της σύνδεσης μεταξύ της ομάδας (μαθητές) και του ιδιοκτήτη του προϊόντος (δάσκαλος).
 - Να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των ομάδων

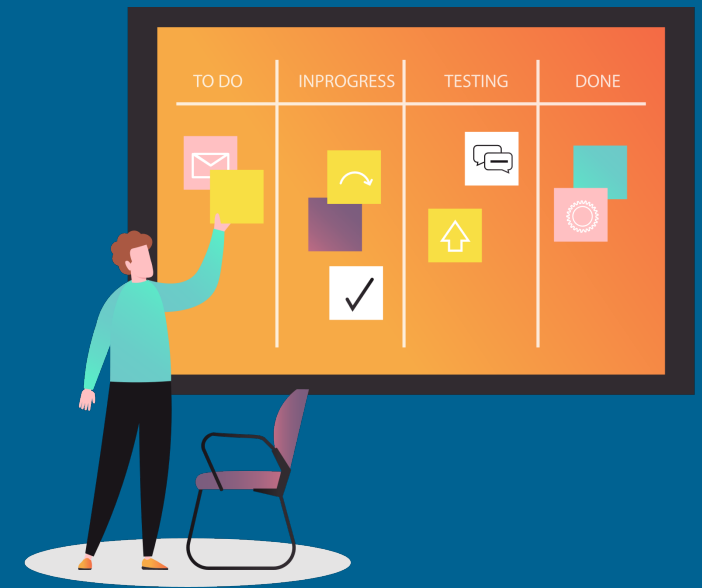
Ο δάσκαλος ως ιδιοκτήτης προϊόντος

- Ο δάσκαλος ως ιδιοκτήτης προϊόντος εστιάζει στο θέμα/αντικείμενο μάθησης και είναι υπεύθυνος για:
 - Τον καθορισμό των μαθησιακών στόχων και εν μέρει επίσης του πώς μαθαίνεται κάτι.
 - Ο ιδιοκτήτης του προϊόντος θα πρέπει σταδιακά να δίνει αυτονομία στις ομάδες καθώς γίνονται όλο και πιο αυτο-οργανωμένες και αναλαμβάνουν την ευθύνη της μάθησής τους.
 - Την παρακολούθηση της ποιότητας των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων
 - Ορίζει τα κριτήρια αποδοχής (π.χ.: ελάχιστες βαθμολογίες τεστ, είδος και μέγεθος παρουσιάσεων, προθεσμίες κ.λπ.)
 - Ορίζει την ολοκλήρωση (Done) του έργου δηλ. τότε ένα έργο θεωρείται ότι ολοκληρώθηκε - έγινε. Η έμπειρη ομάδα το κάνει αυτό αυτόνομα, ενώ η άπειρη το έκανε με την παροχή συμβουλών κατόχων προϊόντων.
 - Την βαθμολόγηση των αποτελεσμάτων.
 - Ο ιδιοκτήτης προϊόντος αξιολογεί τόσο μεμονωμένους μαθητές όσο και τις ομάδες.

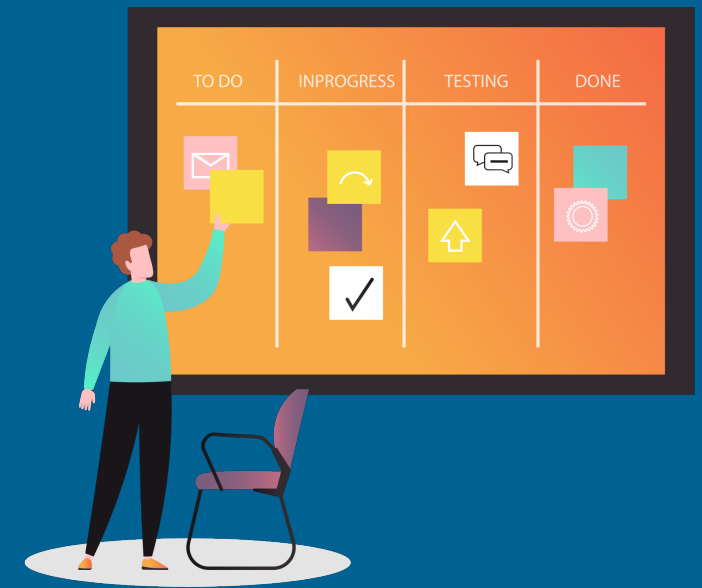
Ομάδες μαθητών /1

- Οι ομάδες μαθητών αποτελούνται από αυτόνομους μαθητές που συνεργάζονται για την επίτευξη ενός κοινού στόχου στο τέλος του σπριντ.
- Οι ομάδες μαθητών δημιουργούνται από τον ιδιοκτήτη του προϊόντος με τρόπο ώστε να μπορούν να επιτύχουν τα καθήκοντά τους.
- Συνήθως έχουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:
 - Αυτοοργανώνονται
 - Έχουν ποικίλες δεξιότητες
 - Παρακολουθούν τη δική τους πρόοδο χρησιμοποιώντας τα κριτήρια αποδοχής και τον ορισμό του «ολοκληρωμένου»
 - Το μέγεθος τους είναι μικρό για να είναι διαχειρίσιμο αλλά αρκετά μεγάλο για να μπορεί να εκτελεί την εργασία. Ο συνηθισμένος αριθμός είναι 4 έως 5 μέλη.

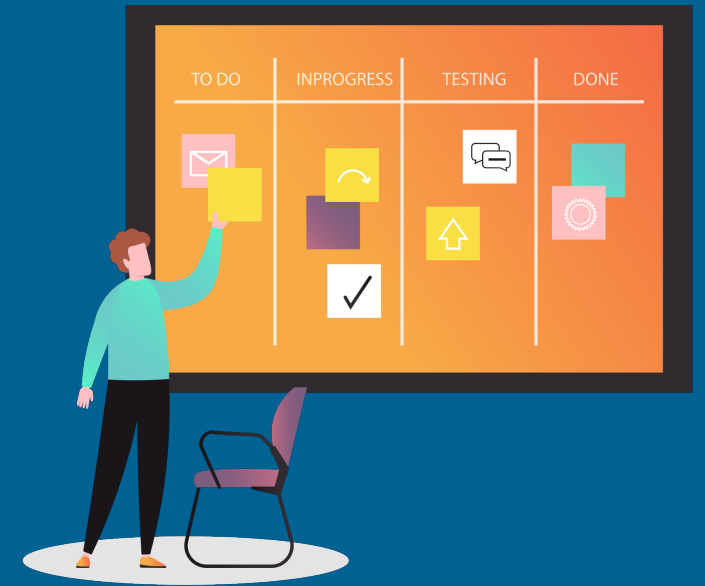
Sprint – βασικές έννοιες

- Το Sprint αποτελείται από ένα σύνολο εκπαιδευτικών υλικών που συμβάλλουν στην επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου (ανάθεσης) και προσθέτουν αξία στη μαθησιακή διαδικασία. Ένα σπριντ μπορεί να είναι:
 - Ένα μικρό έργο
 - Ένα κεφάλαιο από ένα βιβλίο
 - Σειρά μαθημάτων
 - κτλ.
- Μια αποστολή/εργασία αποτελείται από πολλά σπριντ (τουλάχιστον 3 σπριντ). Αυτό επιτρέπει στην ομάδα να προβληματιστεί και να προσαρμοστεί.
 - Οι ομάδες μαθητών δεν μπορούν να αλλάξουν κατά τη διάρκεια μιας εργασίας.

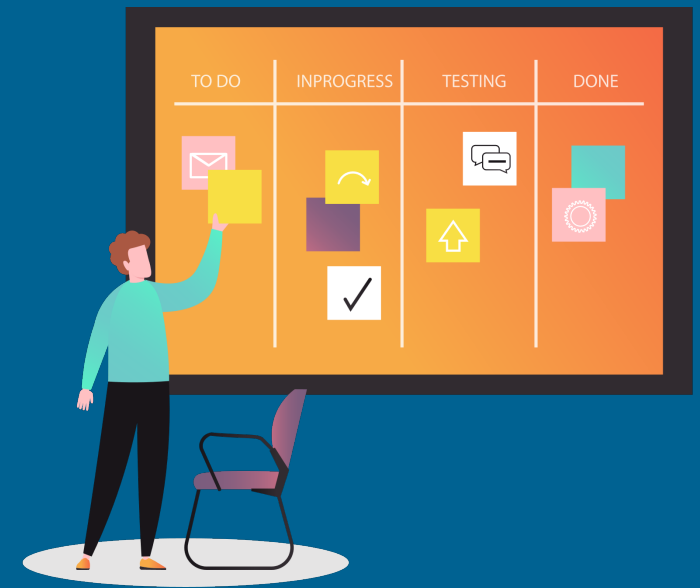
Sprint - Διάρκεια

- Η διάρκεια μιας εργασίας/ανάθεσης είναι συνήθως δύο μήνες ή λιγότερο. Οι μεγαλύτερες περίοδοι εισάγουν μεγάλη απρόβλεπτη πολυπλοκότητα και δυσκολεύουν τον προγραμματισμό για τις ομάδες.
- Η διάρκεια ενός σπριντ μπορεί να είναι από 4 ώρες έως 2 εβδομάδες το μέγιστο. Για εργασία πλήρους απασχόλησης, ένα σπριντ διαρκεί μια εβδομάδα το πολύ.
- Ένα σπριντ δεν μπορεί να ακυρωθεί. Σε περίπτωση προβλήματος μπορεί να οριστεί επιπλέον χρόνος ή/και να γίνει επαναπροσδιορισμός των στόχων.

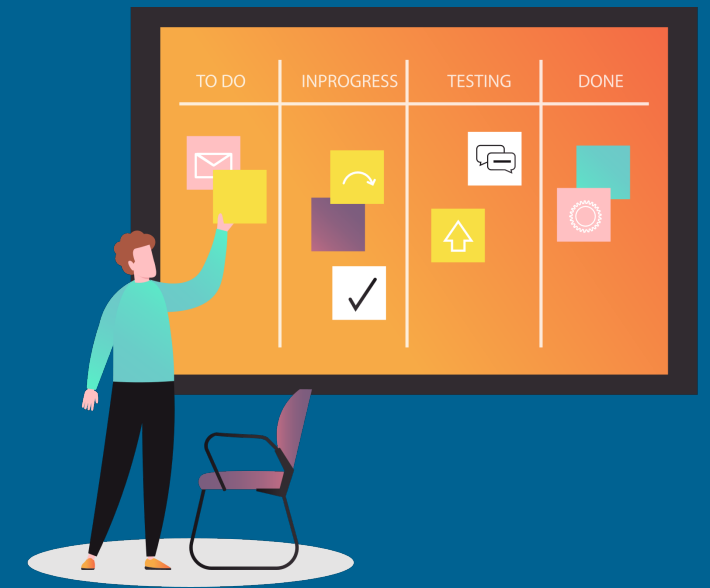
Sprint – Σχηματισμός ομάδας

- Ο σχηματισμός ομάδας αναφέρεται στο σχηματισμό διαφόρων ομάδων μαθητών για την εκπλήρωση μιας εργασίας.
- Η σύνθεση της ομάδας πρέπει να ακολουθεί ορισμένα κριτήρια όπως:
 - Να έχετε ποικιλομορφία δεξιοτήτων
 - Αναλογία ισορροπίας μεταξύ των φύλων
 - Να είναι διαφορετικές από τις προηγούμενες εργασίες
 - Ο σχηματισμός ομάδας με βάση τη φιλία είναι ανεπιθύμητος.

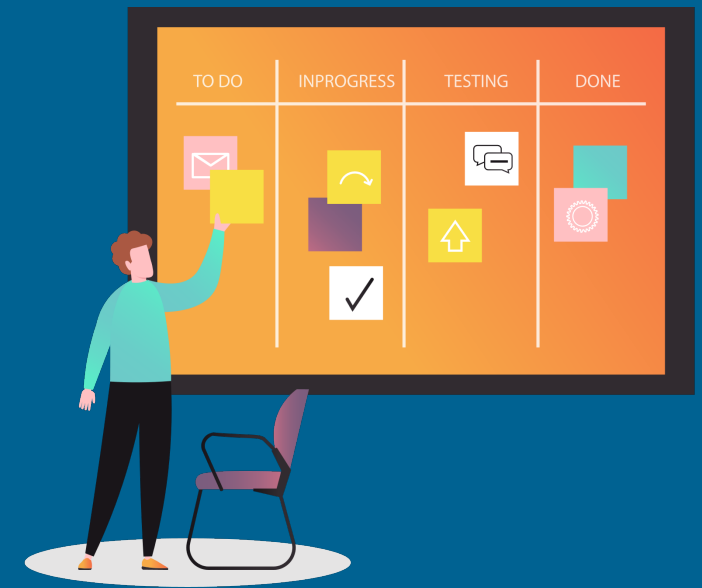
Σπριντ - Τελετές

- Κάθε σπριντ αποτελείται από τις ακόλουθες τελετές/συναντήσεις:
 - Σχηματισμού ομάδας.
 - Σχεδιασμού του Sprint, όπου γίνεται η οργάνωση και ιεράρχηση της εργασίας.
 - Καθημερινό stand-up για ενημέρωση προόδου και επίλυση προβλημάτων.
 - Εκτέλεσης Sprint. (Εκτελώντας το έργο)
 - Ανασκόπησης του Sprint
 - Αναδρομής/αναστοχασμού του Sprint προκειμένου να εντοπιστούν πιθανές βελτιώσεις.

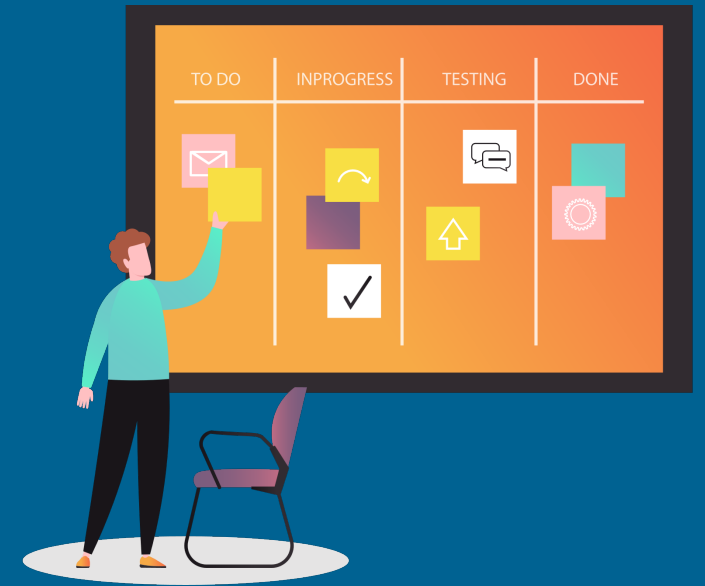
Sprint – Προγραμματισμός σπριντ /1

- Αρχικά, ο ιδιοκτήτης του προϊόντος εξηγεί στις ομάδες μαθητών:
 - τι περιμένει από αυτούς στο τέλος του σπριντ
 - τους μαθησιακούς στόχους.
- Επίσης ορίζει:
 - τον αριθμό των μαθημάτων στο σπριντ,
 - το βασικό ορόσημο σε ένα σπριντ,
 - το μοντέλο αξιολόγησης (κριτήρια αποδοχής)
 - τα χρονικά όρια.
- Στη συνέχεια, η ομάδα αρχίζει να οργανώνει και να ιεραρχεί τις εργασίες. Στη συνέχεια αρχίζει να υλοποιείται η πρώτη υποδιαίρεση των εργασιών.

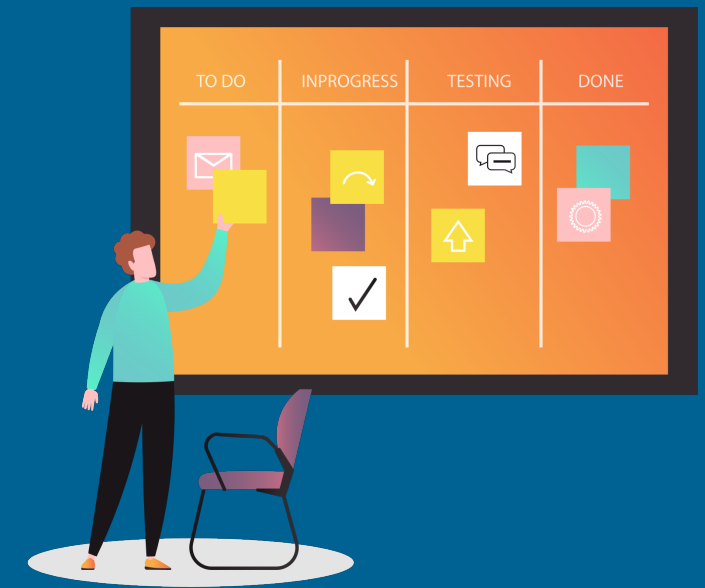
Sprint – Προγραμματισμός σπριντ /2

- Στο τέλος της φάσης του σχεδιασμού του σπριντ, οι ομάδες μαθητών **θα πρέπει να είναι σε θέση να εξηγήσουν** στον ιδιοκτήτη του προϊόντος **το σχέδιό τους** για την επίτευξη των συγκεκριμένων μαθησιακών στόχων.
- Εάν τα **αποτελέσματα του σπριντ δεν συνάδουν** με τους στόχους που έχουν τεθεί, τότε η ομάδα θέτει εκ νέου τους στόχους με τον ιδιοκτήτη του προϊόντος και αναδομεί τις εργασίες προκειμένου να επιτύχει τους μαθησιακούς στόχους.

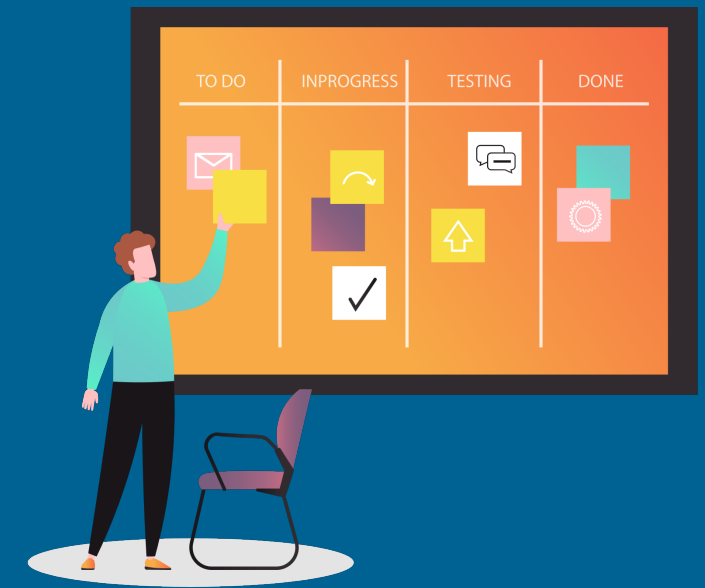
Sprint – Stand Up

- Η συνάντηση Stand Up, όπως στο κανονικό Scrum, είναι μια συνάντηση 5 λεπτών με στόχο:
 - Το συγχρονισμό των δραστηριοτήτων εντός της ομάδας
 - Τη προσαρμογή στο ημερήσιο πρόγραμμα
 - Να παρέχει υποστήριξη στους άλλους.
 - Να είστε υπόλογοι στον εαυτό σας και στα άλλα μέλη της ομάδας
- Η ομάδα μαθητών θα πρέπει να είναι σε θέση να εξηγήσει στον ιδιοκτήτη του προϊόντος το σχέδιό της, τι δουλειά έχει γίνει και τι απομένει να γίνει μέχρι το τέλος του σπριντ.
- Ο Scrum Master διασφαλίζει ότι οι ομάδες μαθητών πραγματοποιούν την καθημερινή stand-up συνάντηση και τις βοηθά να τη διατηρήσουν εντός χρονικού πλαισίου 5 λεπτών.
- Οι stand-up συναντήσεις βελτιώνουν την επικοινωνία, ενισχύουν την εμπιστοσύνη, ενθαρρύνουν τα μέλη και βελτιώνουν τη γνώση της ομάδας σχετικά με την εργασία που έχει αναληφθεί.

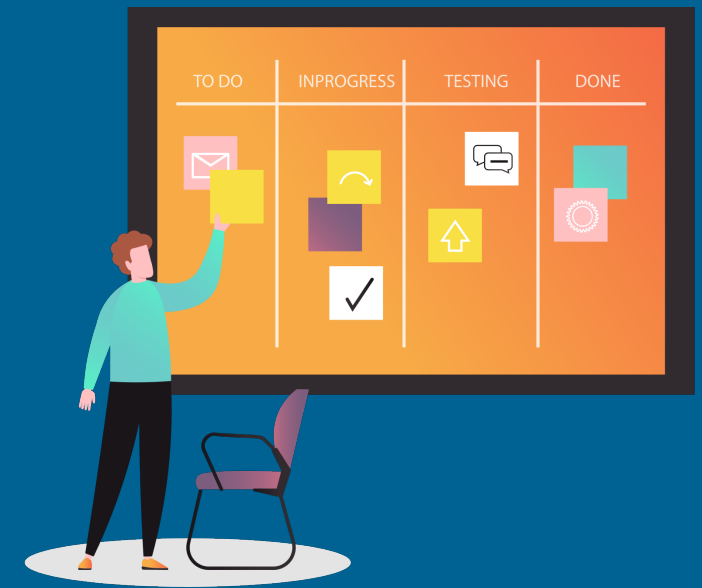
Sprint – Sprint Release

- Κατά τη διάρκεια του Sprint Release, οι ομάδες σπουδαστών παραδίδουν την εργασία που είχαν αναλάβει. Η παράδοση της εργασίας περιλαμβάνει την παρουσίαση της εργασίας και τη λήψη σχολίων.
- Οι ομάδες πρέπει να παραδίδουν μόνο δοκιμασμένη εργασία. Αυτό διασφαλίζει ότι η γνώση μοιράζεται μεταξύ των μελών της ομάδας και ότι η ποιότητα της παραδοθείσας εργασίας είναι σύμφωνα με τα πρότυπα που είχαν τεθεί.
- Η εργασία πρέπει να παραδοθεί εντός προθεσμιών. Δεν επιτρέπονται υστέρηση/κενά ή καθυστερήσεις.
- Ο ιδιοκτήτης του προϊόντος είναι υπεύθυνος να παρέχει ακριβή και συνοπτικά σχόλια.
- Ο μειωμένος αριθμός διορθώσεων καθώς τα Sprint συνεχίζονται υποδηλώνει την καλή ποιότητα της εργασίας που γίνεται.

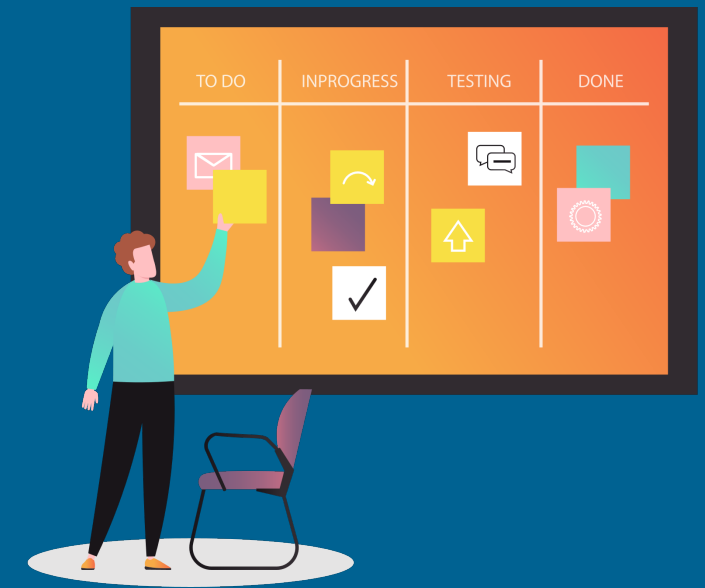
Sprint – Ανασκόπηση Sprint /1

- Στο τέλος κάθε Sprint, πραγματοποιείται μια συνάντηση ανασκόπησης σπριντ. Το κύριο ερώτημα μιας ανασκόπησης σπριντ είναι «Τι μάθαμε;».
- Η ομάδα που αναλύει τα συλλεγόμενα σχόλια προσπαθεί να εντοπίσει σημεία βελτίωσης για το επόμενο Sprint.
 - Εάν χρειαστεί οι απαιτούμενες εργασίες βελτίωσης προστίθενται στην ανεκτέλεστη λίστα εργασιών – product backlog (Ραφινάρισμα λίστας εκκρεμοτήτων).
- Η διάρκεια της ανασκόπησης του Sprint είναι περίπου 15-30 λεπτά.
- Η αναθεώρηση του Sprint ενισχύει την αυτοπεποίθηση των μελών της ομάδας μέσω της ανάληψης της ιδιοκτησίας και του ελέγχου των βελτιώσεων τους.

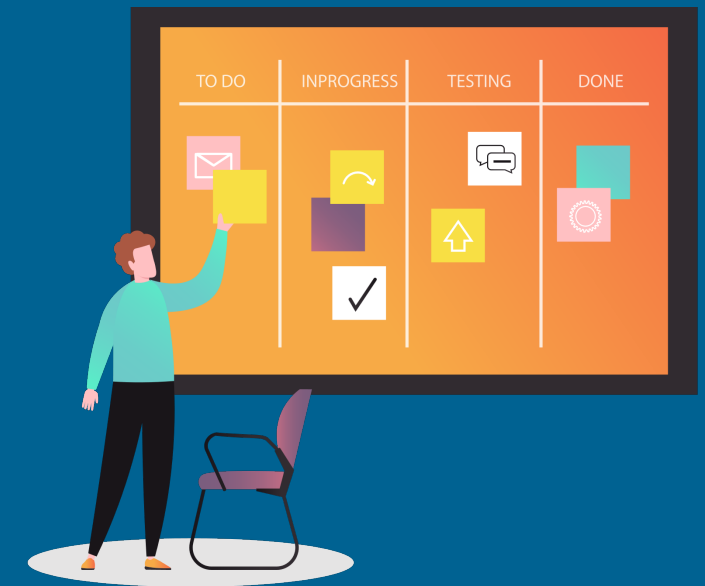
Sprint – Ανασκόπηση Sprint /2

- Ο Scrum Master διευκολύνει την ανασκόπηση του sprint και διασφαλίζει ότι συζητούνται τα ακόλουθα θέματα:
 - Τι αφορούσε η ανατροφοδότηση (feedback);
 - Ποια από τη δουλειά που έγινε ήταν καλή; (σε σχέση με τα κριτήρια αποδοχής)
 - Τι πρέπει να βελτιωθεί;
 - Πετύχαμε τους στόχους που θέσαμε; Πόσο μακριά είμαστε από τους στόχους που έχουν τεθεί;
- Τα αποτελέσματα της ανασκόπησης Sprint μπορούν να τεκμηριωθούν για μελλοντική αναφορά.

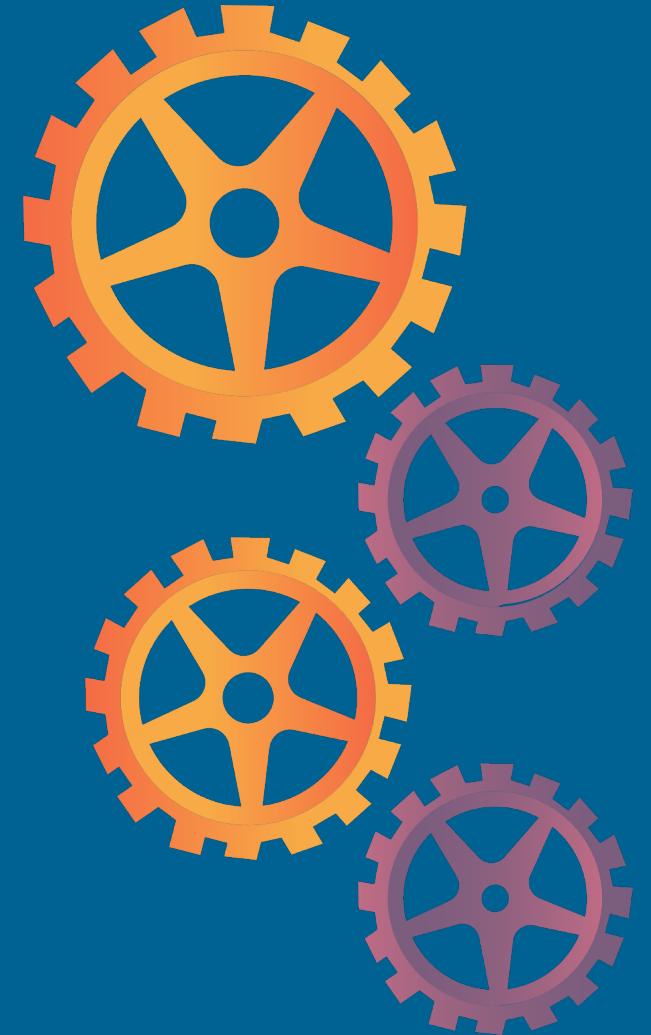
Sprint – Αναδρομή Sprint

- Η αναδρομή του Sprint πραγματοποιείται στο τέλος της εργασίας (ολόκληρο το σπριντ) και αφού είναι διαθέσιμοι οι βαθμοί.
- Το κύριο ερώτημα της αναδρομής του Sprint είναι «Τι δουλειά κάναμε;». Η ομάδα:
 - Αξιολογεί τις μεθοδολογίες και τις μεθόδους εργασίας που ακολούθησε και τι θα μπορούσε να βελτιωθεί στο μέλλον.
 - Αξιολογεί τις δεξιότητες των μελών της ομάδας τους, τι βελτιώθηκε και τι έκαναν καλά.
 - Τι δεν πρέπει να ξαναγίνει.
- Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας οι μαθητές μαθαίνουν πώς να δίνουν και να λαμβάνουν κριτική ανατροφοδότηση, να επιλύουν συγκρούσεις, να σχεδιάζουν στρατηγικές βελτίωσης και να λύνουν προβλήματα.
- Τα αποτελέσματα της αναδρομής ανασκόπησης Sprint μπορούν να τεκμηριωθούν για μελλοντική αναφορά.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Delhij , A., van Solingen, R. & Wijnands , W., 2015. *The eduScrum Guide*. «Οι κανόνες του παιχνιδιού». [Διαδικτυακό] Διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://eduscrum.com.ru/wp-content/uploads/2020/01/The_eduScrum-guide-English_2.0_update_21-12-2019.pdf [Πρόσβαση 26 09 2022].
- Φιτσιλής, Π., 2021. *Ευέλικτες μέθοδοι διοίκησης και διαχείρισης έργων* . Αθήνα: Καλλίπος .
- Krehbiel , T. et al., 2017. Agile Manifesto for Teaching and Learning. *The Journal of Effective Teaching*, 17(2), σελ. 90-111.
- Reehorst , E., van Rossum, J. & Saris, S., 2019. *Οδηγός Scrum@school* . [Διαδικτυακός] Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://scrumatschool.nl/wp-content/uploads/2019/03/Guide-EN-2019.pdf> [Πρόσβαση 28 09 2022].
- Scrum Alliance, 2021. *The Agile Educator Guide*. Ένα ευέλικτο πλαίσιο για τη σύγχρονη εκπαίδευση. [Διαδικτυακός] Διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.scrumalliance.org/ScrumRedesignDEVSite/media/ScrumAllianceMedia/Certification/Guide_to_Agile_K-12_Education.pdf [Πρόσβαση 28 09 2022].
- Scrum at School, 2018. *Manifesto for Agile Education*. [Διαδικτυακός] Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://scrumatschool.nl/wp-content/uploads/2018/11/Manifesto-for-Agile-Education.pdf> [Πρόσβαση 27 09 2022]

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ'ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΕΑΕΑ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

Ευχαριστώ.

The project „Agile2Learn was financed with the support of the Erasmus+ Programme of the European Commission under the Grant No.: 2021-1-CZ01-KA220-VET-000025558

[Agile2learn.eu](https://agile2learn.eu)